

ZENEI KINCSEK AZ EIFFEL MŰHELYHÁZBAN

Az ország egyik legnagyobb színpadának épületegyüttese madártávlatból

Az Északi Járműjavító és egy 301-es gőzmozdony az átépítés kezdetekor és most

Érdekes, hangulatos új művészeti helyszínt alakított ki a felújítás alatt álló Operaház az egykori Északi Járműjavítóban. A Kőbányai úton álló, évek óta használaton kívül álló üzemcsarnokot voltaképp alig kellett átalakítani: az

áprilisban még kissé rendezetlen környezetben áthatolva hatalmas előcsarnokba léphettünk be, melynek jobb oldalán egy valódi mozdony és szerelvénye fogadott bennünket (a mozdony kéménye még füstölt is, természetesen csak műfüsttel). Innen balra van a szépen kiépített, kényelmes színházterem, szabályos méretű színpaddal és zenekari árokkal. Nem rossz a Műhelyház megközelíthetősége sem: Budáról indul, a Nyugati érintésével a Belvároson keresztül halad a 9-es busz, mely közvetlenül az új játszóhely előtt áll meg (igaz, a parkolás még kissé nehézkes: az autóval érkezők a szemben lévő oldalon, több sarokkal arrébb tudnak megállni).

Itt lelt otthonra két különleges egyfelvonásos opera: a 76 évvel ezelőtt bemutatott *Az arany meg az asszony* és Tóth Péter az egyik legismertebb és legnépszerűbb Örkény–dráma alapján alkotott új operája, a *Tóték*. A műsor tehát nagyon izgalmas, csak éppen az nem érthető teljesen, miért kezdődik az előadás éppen ezen a helyszínen este 8-kor (s miután két hosszabb egyfelvonásost láthatunk, csak negyed tizenkettőkor ér véget, amikor már nem jár az említett 9-es busz). Kenessey Jenő címében is kincses operája, melyet Krúdy Gyula egyik novellájából komponált, most több évtized után (szegediként nem hagyhatom ki, hogy Vaszy is bemutatta a délföldi operatársulattal 1947-ben) tért vissza Káel Csaba rendezésében, aki nagyszerű munkát végzett: a cselekményében inkább statikus műből változatos, izgalmas produkciót hozott létre; különösen jól sikerült a szállást kereső komédiások „játéka a játékban” és az aranycsinálás egészen különleges jelenete a három „aranyfigurával” (remek volt Venekei Marianna koreográfiája is).

Kenessey Jenő

Krúdy Gyula

Káel Csaba

Kenessey zenéje sokarcú: szakmailag kifogástalan, hatásában szuggesztív, de erősen eklektikus: jól érzékelhetőek benne a Puccini-áthallások, különösen a szerelmi kettősök esetében, sőt egy helyütt – az aranycsinálás kezdetkor – Bartók Kékszakállújának 5. ajtaja is kitárul előttünk... Kiss B. Attila (Rotaridesz), Megyimórecz Ildikó (Anna) igen szépen formálták meg nem könnyű szerepeiket énekesi és színészi szempontból egyaránt, bár Kiss B. — talán rendezői utasításra — néha talán túl peckesen alakította a harsány katona figuráját.

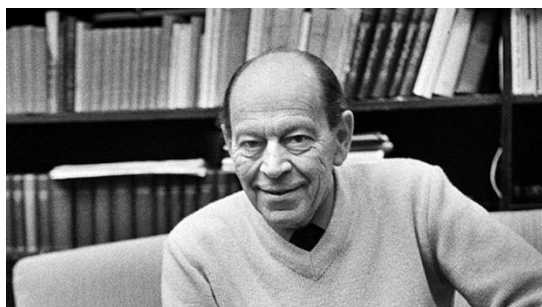
Megyimórecz Ildikó és Kiss B. Attila Kenessey Jenő operájában

Bölcs, tiszteletreméltó Wolfgang volt Kovács István, bár visszafogott játéka néha tompította a konfliktusokat; de kiváló teljesítményt nyújtott Beöthy-Kiss László, Kiss Tivadar, Cserhalmi Ferenc és Bakó Antal is, a többi kisebb-nagyobb, helyenként viszont nagyon igényes szerepben.

Örkény István-Tóth Péter: Tóték - Ünnepléses őrnagyváróban...
(Az előadásról készült további négy fotót is Tóth Péter zeneszerző rögzítette)

Az igazi, aranynál értékesebb kincs azonban az est második részében bemutatott új Tóth Péter-opera, a Tóték volt: az új operával e klasszikus mű új élete vette kezdetét, miközben zseniális transzformáción esett át.

Örkény István író

Tóth Péter zeneszerző-tanár

Dicséret illeti az opera forgatókönyvét készítő Bognár Róbertet és Schlanger Andrást, Várady Szabolcsot, a libretto szerzőjét, s Orbán Eszter dramaturgot is: minden ízében tökéletes zenedrámái nyersanyagot adtak a zeneszerzőnek. Tóth Péter invenciózusan, részeiben, egészében, egyszóval minden tekintetben, ötletekben, humorban tobzódva ugyanakkor egységes drámai folyamatot, ívet alkotva komponálta végig új operáját; figyelmünk egy pillanatra sem lankadhatott, fülünk pedig folyamatos kellemes élményként fogadta be a zeneszerző szép dallamait, virtuóz hangszerelését, szólóit, együtteseit, kórusait. A közismert darab új dimenziókba került ez opera által: feltárult előttünk a Tóték teljes történelmi-társadalmi-természeti környezete, eddig fel nem ismerhető titkok birtokába jutottunk, a szereplők karaktere színesebbé, erőteljesebbé vált; ebben Káel Csaba rendezői kreativitásának is nagyon nagy szerepe volt. Próza elődjei után talán minden eddiginél összetettebb,

izgalmasabb Őrnagy volt László Boldizsár, szárnyaló tenorjával, dinamikus játékaival remekül vezette a „dobozoló”-együtteseket. Szépségesen, de kellő erővel énekelte-játszotta Mariska (Tótné) szerepét Vajda Júlia, aki egyetlen hangjával és gesztusával is komplex miliőt tudott teremteni a színpadon, s aki jelentősen fejlesztette tovább a fiáért küzdő anya figuráját. Szvétek László szép basszusával erőteljes, de ugyanakkor groteszk Tót-ot alakított, s makulátlanul énekelte Ágika szólamát Nánási Helga is, aki sajátos módon e figura eddig alig ismert tudatosságát, határozottságát helyezte előtérbe.

Nánási Helga (Ágika), Vajda Júlia (Mariska), Szvétek László (Tót) és László Boldizsár (Őrnagy)

A négy főszereplő a „budi” – jelenetben

Az új, nagy margóvágó ünnepe (Szvéték László, László Boldizsár)

Komoly többletet kaptunk Busa Tamástól, aki Tomaji plébános figuráját hangsúlyossá tette, szépen intonálva jól megírt szerepét. Igen jó volt a Postás szerepében Cserhalmi Ferenc, s természetesen Erdős Róbert, Zsigmond Géza és Fürjes Anna is. Jelentős funkciót kapott e műben a kórus, az Opera nagyszerű énekkara (karigazgató: Csiki Gábor) kiválóan teljesítette időnként nem könnyű feladatát (pl.: a frontharcos katonák és a falu népe kettős kórusa), s üdén, tisztán zengett az Opera Gyermekkara (karnagy: Hajzer Nikolett) is. Mindkét opera díszleteit Szendrényi Éva, jelmezeit Németh Anikó tervezte, róluk csak szuperlatívuszokban szólhatunk; az Operaház zenekarát Jankó Zsolt felkészülten, biztos kézzel vezette.

Az Őrnagy a kocsmában (Vajda Júlia és László Boldizsár)

„Mi, szegediek” pedig legyünk büszkék erre az ősbemutatóra, hiszen négy szegedi, Szegedhez kötődő művészek is köszönhető sikere: Vajda Júliának, László Boldizsárnak, Busa Tamásnak, de legfőképpen Tóth Péter Erkel Ferenc-díjas zeneszerzőnek, aki a magyar operatörténetet kiemelkedően jelentős és

várhatóan maradandó művel gazdagította, s aki immár igazán éretté vált a legnagyobb magyar kitüntetésre.